

Колінний суглоб з'єднує стегнову кістку з гомілкою. Між поверхнями з'єднання розташовуються два диски півмісячної форми (внутрішній і зовнішній меніски), які забезпечують рухливість суглоба, а також виконують функцію амортизаторів. Крім того, колінний суглоб посилений міцними зв'язками і капсулою. Поряд зі згинанням і витягуванням, цей суглоб також здійснює обертальні рухи. Суглоб, в той же час, ковзає по стегновій кістці, піддаючи, тим самим, постійному навантаженню задню частину. Це може стати причиною дегенеративних змін у колінному суглобі тенісиста. Профілактичними заходами проти раннього розвитку деформації кінцівок (плоскостопість) можуть служити зміцнення м'язів стегнової частини ніг і підтримка нормальної ваги тіла [4]. Обертання тіла навколо вертикальної осі та з одночасним рухом руки з ракеткою вперед, ми проводим атакуючий удар. Тому для сильнішого удару, потрібно робити швидше обертання навколо вертикальної осі. Біомеханічне обґрунтування основних атакуючих прийомів у настільному тенісі висвітлили Титов Д.Н., Барчукова Г.В., Воронов А.В. у своїй роботі.

На підставі проведених ними досліджень були зроблені наступні висновки, а саме найбільше навантаження в фазі ударного руху несуть дельтовидна і велика грудна м'язи, мета яких розігнати руку і надати ракетці певну швидкість до моменту контакту з м'ячем. У фазі ударного взаємодії основну роль грають двоголовий м'яз плеча, завдання якого надати м'ячу необхідну поступальну швидкість і плечепроменевий м'яз, який регулює кут нахилу ракетки і надає м'ячу верхнє обертання (коли це необхідно). М'язи-антагоністи - триголовий м'яз плеча і найширший м'яз спини - виконують або функцію гальма (особливо у фазі після ударного руху), коли необхідно загальмувати б'є кінцівку, знизити навантаження на зв'язковий апарат і запобігти травму, або корегуючу роль [2]. Удар являє собою поворот навколо вертикальної осі тіла та рух перед в горизонтальній площині, назустріч м'ячу. Така техніка виконання ігрового руху дозволяє нанести удар по будь-якій частині м'яча і направити його в потрібному напрямку. Проте якби удар проводився виключно за рахунок обертання навколо вертикальної осі, коректно відбити м'яч можна було б, лише в єдиній точці простору, адже відхилення, навіть саме незначне, призвело б до помилки.

ВИСНОВОК. Отже, велику кількість рухів робить будова та функції скелета, м'язів та суглоби кінцівок. М'язи дають силу для «запуску» механізму важелів та безпосередньо впливають на рівень ефективності руху. Нервова система контролює весь процес руху. Велику роль відіграє стійка, адже стійка повинна підбиратися не тільки під фізіологічні характеристики конкретного гравця, але і під його манеру гри. Інтенсивність і напрям удару в основному визначені точно розрахованими та скоординованими діями кисті та передпліччя. Ми можемо зробити висновок, що всі біомеханічні аспекти висвітлені в даній роботі мають важливе значення при грі в настільний теніс.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иванов В.С. Настольный теннис. – 2-е изд., перераб. / В.С. Иванов. – М.: Физкультура и спорт, 1970. – 159 с.
2. Титов Д.Н. Биомеханическое обоснование атакующих ударов в настольном теннисе / Титов Д.Н., Барчукова Г.В., Воронов А.В. // Материалы конференции молодых ученых и студентов РГАФК. - М., 1999. - С. 101-108.
3. Титов Д.Н. Динамика соревновательной деятельности российских и зарубежных теннисистов за последнее десятилетие / Д.Н. Титов, Г.В. Барчукова // Юбилейный сборник трудов молодых учёных и студентов РГАФК, посвященный 80-летию академии. – М.: Физкультура, образование, наука, 1998. – С. 180-185.
4. Худец.Р., Настольный теннис. Техника с Владимиром Самсоновым / перевод с англ. Белозёров О., - М.: ВистаСпорт, 2005. - 272 с.
5. Charyn, Jerome (2002). Sizzling Chops & Devilish Spins: Ping-Pong and the Art of Staying Alive. Four Walls Eight Windows. ISBN 1-56858-242-0.
6. Hamilton, Fiona (2 September 2008). "Inventors of ping-pong say Mayor Boris Johnson is wrong". The Times. Retrieved 6 November 2010.
7. International Table Tennis Federation (2011). ITTF Handbook 2011/2012. Retrieved 25 December 2011.
8. Kaminer, Ariel (27 March 2011). "The Joys of Ping-Pong in the Open". The New York Times.

Сушко¹ Р. О., Дорошенко² Е.Ю.
НУФВСУ (Київ)¹, Запорізький національний університет²

ТЕХНІКО-ТАКТИЧНІ ДІЇ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ БАСКЕТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ МАКСИМАЛЬНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

У статті зазначається, що в сучасних умовах підвищення рівня конкуренції на офіційних міжнародних змаганнях особливої актуальності набуває проблема підвищення ефективності техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів, здатних досягти високих спортивних результатів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей. Автори наголошують, що вивчення показників техніко-тактичної діяльності висококваліфікованих баскетболістів передбачає оновлення і часткове доповнення загальної теорії підготовки спортсменів і сучасної періодизації спортивного тренування, пошук і вдосконалення форм і методів різних сторін підготовки та їх комплексне використання в інтегральній підготовці. Аналіз спеціальної науково-методичної літератури, проведений авторами дослідження, показав відсутність у процесах підготовки і змагальної практики системи раціональної побудови підготовки висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей, яка спрямована на досягнення максимальних спортивних результатів. У статті охарактеризовано передумови ефективної реалізації наявного техніко-тактичного потенціалу висококваліфікованих баскетболістів, уточнено вікові межі етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей, проаналізовано кількісно-якісні показники техніко-тактичних дій в офіційній змагальній практиці, особливості корекції або вдосконалення техніко-тактичних дій з урахуванням чинників ігрового амплуа. Вказано, що результатом є раціональна побудова системи підготовки висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

Ключові слова: баскетбол, періодизація, етап, система, підготовка, кваліфікація, техніка, тактика, дії,

реалізація, ефективність, амплуа.

Сушко Р.А., Дорошенко Э.Ю. Техничко-тактические действия высококвалифицированных баскетболистов на этапе максимальной реализации индивидуальных возможностей. В статье отмечается, что в современных условиях повышения уровня конкуренции на официальных международных соревнованиях особую актуальность приобретает проблема повышения эффективности технико-тактических действий высококвалифицированных баскетболистов, способных достичь высоких спортивных результатов на этапе максимальной реализации индивидуальных возможностей. Авторы отмечают, что изучение показателей технико-тактической деятельности высококвалифицированных баскетболистов предусматривает обновление и частичное дополнение общей теории подготовки спортсменов и современной периодизации спортивной тренировки, поиск и совершенствование форм и методов различных сторон подготовки и их комплексное использование в интегральной подготовке. Анализ специальной научно-методической литературы, проведенный авторами исследования, показал отсутствие в процессах подготовки и соревновательной практики системы рационального построения подготовки высококвалифицированных баскетболистов на этапе максимальной реализации индивидуальных возможностей, которая направлена на достижение максимальных спортивных результатов. В статье охарактеризованы предпосылки эффективной реализации имеющегося технико-тактического потенциала высококвалифицированных баскетболистов, уточнены возрастные границы этапа максимальной реализации индивидуальных возможностей, проанализированы количественно-качественные показатели технико-тактических действий в официальной соревновательной практике, особенности коррекции или совершенствования технико-тактических действий с учетом факторов игрового амплуа. Показано, что результатом является рациональное построение системы подготовки высококвалифицированных баскетболистов на этапе максимальной реализации индивидуальных возможностей.

Ключевые слова: баскетбол, периодизация, этап, система, подготовка, квалификация, техника, тактика, действия, реализация, эффективность, амплуа.

Sushko R., Doroshenko E. Technical and tactical actions qualified basketball players on the stage of the maximum realization of individual empowerment. The article notes that in the current context of increased competition in the official international competition is becoming particularly urgent problem of improving the effectiveness of technical and tactical actions of highly skilled players, can achieve high results at the maximum realization of individual empowerment. The authors note that the study of indicators of technical and tactical activity of highly skilled basketball provides update and partial addition of the general theory of training of athletes and a modern sports training periodization, search and improvement of forms and methods of training of the various parties and their integrated use in integrated training. Analysis of special scientific and methodical literature, the authors conducted a study showed the absence of preparation and competitive practices of rational construction of training highly skilled basketball players on the stage of the maximum realization of individual empowerment, which aims to achieve maximum athletic performance. The article describes the prerequisites of effective implementation of the existing technical and tactical capabilities of skilled players, age limits specified phase maximizing the individual capabilities, analyzed quantitative and qualitative indicators of technical and tactical actions in the official competitive practices, particularly the correction or improvement of technical and tactical actions, taking into account the factors playing role. It is shown that the result is a rational construction system of training highly skilled basketball players on the stage of the maximum realization of individual empowerment.

Key words: basketball, periodization, stage, system, training, skills, equipment, tactics, action, implementation, effectiveness, role.

Ефективність техніко-тактичних дій в сучасному баскетболі пов'язана з досягненням високих спортивних результатів. Високий рівень конкуренції на офіційних міжнародних турнірах (чемпіонатах світу, Європи, Олімпійських Іграх тощо) вимагає раціональної побудови системи підготовки, які повинна ґрунтуватися на кількісно-якісних характеристиках змагальної практики етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей. Це обумовлює важливу роль вивчення показників техніко-тактичних дій для формування системи підготовки висококваліфікованих баскетболістів. Таким чином, вирішення проблеми вивчення показників техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів є актуальною науковою проблемою. Вивчення, узагальнення та порівняльний аналіз кількісно-якісних показників техніко-тактичних дій в баскетболі є важливим чинником удосконалення підготовки, інтеграції її окремих складових (сторін підготовленості) в раціональну систему, яка дозволяє поєднати індивідуальні та інтегральні підходи для досягнення високих спортивних результатів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей, обґрунтувати і створити необхідні передумови для успішної реалізації індивідуальних, групових і командних техніко-тактичних дій в змагальному процесі.

Дослідження є частиною науково-дослідної роботи кафедри фізичного виховання Запорізького національного університету і кафедри спортивних ігор Національного університету фізичного виховання і спорту України (Київ), що проводиться відповідно до «Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр.» Міністерства України в справах сім'ї, молоді та спорту за темою 1.2. «Сучасний професійний спорт і шляхи його розвитку в Україні», № державної реєстрації – 0111U001715.

Етап максимальної реалізації індивідуальних можливостей в сучасному спорті є найбільш складним за змістом, структурою підготовки і змагальної діяльності [1,6]. Стосовно специфіки баскетболу це обумовлено показниками кількості проведених ігор, часу, який гравець безпосередньо знаходився в ігровому процесі, рівні змагальної практики (національний чемпіонат або Кубок, міжнародні клубні змагання, міжнародні змагання на рівні національних збірних команд тощо). Значна розбіжність кількісно-якісних показників змагальної практики висококваліфікованих баскетболістів та її рівня призводять до необхідності широкого застосування в процесі підготовки методичних підходів, які спрямовані на подолання дисбалансу різних сторін підготовленості спортсменів з метою їх подальшої інтеграції у високий рівень загальнокомандної підготовленості [2]. Крім цього, специфіка змагальної діяльності в сучасному професійному баскетболі призводить до складнощів із визначенням вікових діапазонів етапів багаторічної підготовки. Спеціалісти відзначають, що значну кількість

висококваліфікованих баскетболістів, які виступають за національні збірні команди своїх країн і, теоретично, знаходяться на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей, за віковими показниками можна віднести до етапів підготовки до вищих спортивних досягнень або збереження вищої спортивної майстерності [3,4]. Провідним компонентом системи підготовки і змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей є удосконалення техніко-тактичних дій, які є основою змагальної діяльності. До найбільш важливих звичайно відносять наступні:

- вдосконалення системи управління підготовкою і змагальною діяльністю висококваліфікованих спортсменів [5], врахування чинників тактичного характеру при підготовці до офіційних змагань [7];
- раціональне поєднання індивідуальних та інтегральних підходів у процесі вдосконалення підготовки і змагальної діяльності [8,9];
- вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості як необхідної передумови ефективної реалізації наявного рівня спортивної майстерності в змагальній діяльності [10,11].

Вищенаведений аналіз актуальних досліджень дозволяє стверджувати, що вивчення та узагальнення показників техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів у офіційній змагальній практиці чемпіонатів Європи за період 1997-2013 років не знайшло достатньо повного відображення в сучасній науковій і методичній літературі, є частиною незавершених наукових досліджень, які спрямовані на уточнення вікових меж етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей і доповнення загальної теорії підготовки спортсменів шляхом впровадження нових методичних підходів до вдосконалення техніко-тактичних дій як складової інтегральної підготовки в баскетболі.

Формулювання мети дослідження

Мета – вивчити і проаналізувати показники техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів у змагальному процесі для систематизації процесу підготовки на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

Результати дослідження

Для визначення кількісних та якісних показників техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів проаналізовано змагальну діяльність гравців національної збірної України в офіційних іграх чемпіонатів Європи і світу за період 1997-2014 років з урахуванням чинників ігрового амплуа. В таблиці 1 наведено показники гравців захисної ланки: «розігрувачів» та «атакувальних захисників». В офіційних змаганнях міжнародного і національного рівнів гравцям цих амплуа достатньо часто доводиться виконувати суміжні ігрові функції. Це обумовлено активними формами захисту, що використовують гравці команди суперника. В цих ігрових ситуаціях проти «розігрувача» застосовується пресинг з метою ускладнення атакуювальних дій. В таких випадках функції «розігрувача» з організації атакуювальних дій команди значно ускладнені внаслідок активного протистояння суперника та виконує їх «атакувальний захисник». Під час змагальної діяльності трапляються інші тактичні чинники. Наприклад, в процесі командних захисних дій гравці суперника пристосувалися до манери атакуювальних дій, які організовує «розігрувач», що призводить до значного зменшення ефективності змагальної діяльності. В таких випадках «атакувальний захисник» вимушено виконує основні або допоміжні функції стосовно організації атакуювальних дій своєї команди з метою урізноманітнити техніко-тактичні дії, змінити тактичні побудови і створити оптимальні передумови для атаки кошика суперника. Порівняльний педагогічний аналіз показників техніко-тактичних дій, які представлені в таблиці 1 свідчить про наявність визначених тенденцій. Значної уваги заслуговує показник втрат м'яча, яка знижується у гравців амплуа «розігрувач» та «атакувальний захисник» пропорційно до вікових показників: чим старший гравець, тим менший показник ефективності техніко-тактичних дій за кількістю втрат м'яча. Близькими до тенденції є показники ефективності кидків – у переважній кількості випадків ефективність 2-очкових, 3-очкових і штрафних кидків висококваліфікованих баскетболістів збільшується відповідно до збільшення вікових показників. Також привертає увагу показник блок-шотів – 0, це свідчить, що для гравців цих амплуа блок-шоти не є провідним компонентом техніко-тактичних дій.

Таблиця 1

Усереднені показники техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів (амплуа – розігрувач та атакуювальний захисник) в іграх чемпіонатів Європи і світу 2001-2014 рр., n=11

Чемпіонати Європи і світу, рік проведення	Вік гравця, роки	Показники техніко-тактичних дій гравців											набрані очки, п1
		2-очкові кидки, %	3-очкові кидки, %	штрафні кидки, %	передачі, п1	перехоплення, п1	блок-шоти, п1	втрати, п1	підбирання в нападі, п1	підбирання в захисті, п1	сума підбирань, п1		
Л. А.													
2001	22	30,0	36,4	66,7	0,7	0,3	0,0	2,0	0,7	1,7	2,4	8,0	
2003	24	33,3	44,4	66,7	1,7	1,0	0,0	1,7	0,3	1,7	2,0	8,0	
2005	26	38,5	20,0	100,0	1,0	0,3	0,0	1,7	0,0	2,7	2,7	5,7	
Р. О.													
2001	25	45,5	33,3	64,7	2,0	1,0	0,0	3,0	0,3	1,0	1,3	9,0	
2003	27	0,0	25,0	75,0	3,0	1,0	0,0	1,0	0,0	2,0	2,0	5,0	
2005	29	33,3	25,0	100,0	0,0	0,3	0,0	0,7	0,3	0,0	0,3	3,7	
Ю. Д.													
2011	28	42,5	25,0	60,0	4,8	1,6	0,0	2,8	0,0	1,8	1,8	11,6	
2013	30	47,6	35,7	76,3	4,1	0,9	0,0	2,3	0,5	3,0	3,5	13,5	
2014	31	36,6	33,3	80,0	3,2	2,4	0,0	3,2	0,6	2,4	3,0	15,4	

Примітки: % – ефективність техніко-тактичних дій; n – загальна кількість турнірів; n_1 – середня кількість техніко-тактичних дій

В таблиці 2 наведено показники техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів атакуючої групи – амплу «легкий» форвард» і «важкий» форвард». Педагогічний аналіз свідчить про відсутність певних тенденцій і закономірностей у динаміці цих показників відповідно до вікових аспектів спортсменів. Ймовірно, це пов'язано з комплексом чинників, які не дозволили реалізувати наявний техніко-тактичний потенціал висококваліфікованих баскетболістів у змагальній практиці: рівень спортивної майстерності та спортивної «форми» в конкретні строки змагань, протидія суперників, тактичні уподобання тренерів, управління підготовкою команди до конкретних змагань і змагальною діяльністю, тощо. Але слід зауважити, що найкращі показники ефективності за результатами кількості набраних очок спортсмени демонструють у 26-27 років.

Таблиця 2

Усереднені показники техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів (амплу – «легкий» форвард і «важкий» форвард) в іграх чемпіонатів Європи і світу 2011-2014 рр., n=11

Чемпіонати Європи і світу, рік проведення	Вік гравця, роки	Показники техніко-тактичних дій гравців										набрані очки, n_1
		2-очкові кидки, %	3-очкові кидки, %	штрафні кидки, %	передачі, n_1	перехоплення, n_1	блк-шоти, n_1	втрати, n_1	підбирання в нападі, n_1	підбирання в захисті, n_1	сума підбирань, n_1	
П. М.												
2011	24	40,5	37,5	50,0	0,6	0,2	0,2	1,0	0,0	1,0	1,0	4,0
2013	26	42,1	47,4	61,5	0,5	0,5	0,0	0,6	0,5	0,9	1,4	4,6
2014	27	70,0	27,3	75,0	1,2	1,4	0,2	0,8	0,2	2,4	2,6	5,2
Л. О.												
2011	20	100,0	50,0	50,0	1,0	0,7	0,0	0,0	0,3	0,3	0,6	2,7
2013	22	48,3	41,2	53,3	1,0	0,3	0,1	0,6	1,3	1,3	2,6	5,2
2014	23	50,0	20,0	25,0	0,7	0,4	0,2	2,2	1,2	1,2	2,4	4,8
З. Д.												
2011	27	44,4	40,0	100,0	2,6	1,0	0,0	1,0	0,4	1,8	2,2	6,0
2013	29	40,0	10,5	66,7	1,0	0,2	0,0	0,6	0,5	1,5	2,0	2,0
2014	30	0,0	41,7	75,0	1,0	0,4	0,2	0,6	0,0	0,0	0,0	3,6

Примітки: % – ефективність техніко-тактичних дій; n – загальна кількість турнірів; n_1 – середня кількість техніко-тактичних дій

В таблиці 3 наведені показники техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів ігрового амплу – центровий. Педагогічний аналіз показників техніко-тактичних дій центрових гравців свідчить, що за інтегральним показником (середня кількість набраних очок) є певна тенденція: найбільші кількісні показники центрові гравці мають у віковому діапазоні від 23 до 32 років. Близькими до наявності тенденції збільшення відповідно до віку є також показники блк-шотів, що пояснюється специфікою ігрового амплу «центровий» – це один з провідних компонентів техніко-тактичної діяльності для гравців цього амплу. Найвищі показники зареєстровано у діапазоні від 23 до 30 років.

Таблиця 3

Усереднені показники техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів (амплу – центровий) в іграх чемпіонатів Європи і світу 1997-2014 рр., n=11

Чемпіонати Європи і світу, рік проведення	Вік гравця, роки	Показники техніко-тактичних дій гравців										набрані очки, n_1
		2-очкові кидки, %	3-очкові кидки, %	штрафні кидки, %	передачі, n_1	перехоплення, n_1	блк-шоти, n_1	втрати, n_1	підбирання в нападі, n_1	підбирання в захисті, n_1	сума підбирань, n_1	
О. О.												
1997	26	75,0	0,0	80,0	0,0	1,7	0,0	0,3	1,7	2,3	4,0	7,3
2001	30	66,7	0,0	66,7	0,7	0,7	0,7	3,3	2,3	6,7	9,0	16,0
2003	32	53,6	0,0	66,7	1,7	0,3	0,3	0,3	1,7	1,3	3,0	12,7
Л. С.												
2001	19	60,0	0,0	100,0	1,0	0,0	0,3	0,3	0,7	2,3	3,0	2,7
2005	23	48,0	12,5	60,7	0,3	0,7	1,0	1,3	4,3	3,7	8,0	14,7
2011	29	45,8	66,7	47,1	0,4	0,2	0,4	1,4	1,2	3,6	4,8	7,2
Б. С.												
2001	22	28,6	100,0	0,0	0,3	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	1,0	2,3
2003	24	66,7	100,0	50,0	1,0	1,0	0,5	1,5	1,5	4,5	6,0	8,0
2005	26	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
К. В.												
2011	24	61,1	0,0	68,4	0,2	0,0	1,6	2,0	2,2	4,4	6,6	7,0
2013	26	47,8	0,0	50,0	0,6	0,2	2,0	1,4	1,6	2,9	4,5	7,4
2014	27	65,0	0,0	68,8	0,6	0,0	0,4	2,2	1,2	4,4	5,6	7,4

Примітки: % – ефективність техніко-тактичних дій; n – загальна кількість турнірів; n_1 – середня кількість техніко-

тактичних дій

ВИСНОВКИ. На підставі аналізу актуальних наукових досліджень, аналізу змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів в офіційних іграх чемпіонатів Європи і світу 1997-2014 років і даних констатуючого педагогічного експерименту формулюємо наступне:

1. Для висококваліфікованих баскетболістів амплуа «розігрувач» та «атакувальний» захисник» етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей визначено показники техніко-тактичних дій: вікові діапазони – 24-30 років; середня кількість набраних очок – 6-13 очок; результативні передачі – 1-4; перехоплення – 1-2; втрати – 1-2; блок-шоти – 0; сума підбирань м'яча – 2-3.

2. Для висококваліфікованих баскетболістів амплуа «легкий» форвард» і «важкий» форвард» етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей визначено показники техніко-тактичних дій: вікові діапазони – 24-29 років; середня кількість набраних очок – 4-6 очок; результативні передачі – 1-2; перехоплення – 1-2; втрати – 1-2; блок-шоти – 0-1; сума підбирань м'яча – 1-2.

3. Для висококваліфікованих баскетболістів амплуа «центровий» етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей визначено показники техніко-тактичних дій: вікові діапазони – 24-30; середня кількість набраних очок – 7-15 очок; результативні передачі – 1-2; перехоплення – 0-1; втрати – 1-2; блок-шоти – 1-2; сума підбирань м'яча – 4-9.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК у даному напрямі ґрунтуються на подальшому уточненні вікових діапазонів висококваліфікованих баскетболістів етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей і уточненні вікових діапазонів сполучних етапів: підготовки до вищих спортивних досягнень і збереження вищої спортивної майстерності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Платонов В. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практическое применение / В. Платонов. – К.: Олимпийская литература, 2013. – 624 с.

2. Лосева И. Методические приемы в адаптации молодых баскетболистов в условиях соревновательной деятельности команд высшего класса / И. Лосева, М. Пытин // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2010. – № 1. – С. 24-30.

3. Елевич С. Многолетняя подготовка баскетболистов высокой квалификации: монография / С. Елевич. – СПб.: Олимп-СПб, 2008. – 216 с.

4. Корягин В. Теоретико-методические основы системы подготовки юных баскетболистов / В. Корягин // Теорія та методика фізичного виховання. – 2010. – № 10. – С. 3-7.

5. Безмылов Н. Оценка соревновательной деятельности баскетболистов высокой квалификации в игровом сезоне / Н. Безмылов, О. Шинкарук // Наука в олимпийском спорте. – 2011. – № 1-2. – С. 45-52.

6. Bompa T. Periodization: Theory and Methodology of Training / T. Bompa, G. Haff. – USA: Human Kinetics Publishers, 2009. – 480 p.

7. Erčulj F. An analysis of basketball players' movements in the slovenian basketball league play-off using the sagit traning system // Facta universitatis: Scientific paper. Series: Phisycal Education and Sport / F. Erčulj, B. Dežman, G. Vučovič, J. Perš, M. Perše, M. Kristan. – 2008. – V. 6. – № 1. – P. 75-84.

8. Fearnhead P. On Estimating the Ability of NBA Players / P. Fearnhead, B. Taylor // Journal of Quantitative analysis in sports. – 2011. – V. 7: issue 3. – P. 112-119.

9. Lopes C.R. Effect of a Physical Training Season Applied on a U-19 Male Basketball Team / C.R. Lopes, G.R. da Mota, C.J. Dechechi, L.S. Tessutti, L.R. Galatti // International Journal of Sports Science. – 2012. – № 2(4). – P. 32-35.

10. Okazaki V.H.A. Increased distance of shooting on basketball jump shot / Victor Hugo Alves Okazaki, André Luiz Félix Rodacki // Journal of Sports Science & Medicine. – 2012. – № 11. – P. 231-237.

11. Okamoto D. Stratified Odds Ratios for Evaluating NBA Players Based on their Plus/Minus Statistics / D. Okamoto // Journal of Quantitative Analysis in Sports. – 2011. – V. 7: issue 2. – P. 1-12.

Терещенко В.І., Лаврентьев О.М., Пристинський О.В.

Національний університет державної податкової служби України

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

У статті висвітлена історія реформи, яка тримала назву «Болонський процес» почався завдяки так званій Болонській декларації з підписаної 19.06.1999 року в італійському місті міністрами вищої освіти 29 європейських країн. У «Болонській декларації» було визначено основні цілі реформи і порядок її розвитку.

Ключові слова: студент, Болонський процес, фізичне виховання.

Терещенко В.И., Лаврентьев А.Н., Пристинский А.В. «Болонский процесс в системе высшего образования Украины и Национального университета государственной налоговой службы Украины» В статье освещена история реформы, которая получила название «Болонский процесс», началась благодаря Болонской декларации подписанной 19.06.1999 году в итальянском городе министрами высшего образования 29 европейских стран. В ней были отмечены основные цели реформы и порядок ее развития.

Ключевые слова: студент, Болонский процесс, физическое воспитание.

Tereshenko V.I., Lavrentiev O.M., Pristiniskij O.V. «Bologna process in higher education in Ukraine and the National University of the State Tax Service of Ukraine». The history of reform called "Bologna process" launched by the so-called Bologna Declaration, signed on 19.06.1999, in the Italian city of higher education ministers of 29 European countries. In the